

*Załącznik
do Uchwały Nr
Rady Gminy Raków
z dnia*

**Gminny Program
Ochrony Zdrowia Psychicznego
na lata 2013 – 2015**

Raków 2013r.

WPROWADZENIE

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia zdrowie psychiczne, to „stan dobrego samopoczucia, w którym człowiek wykorzystuje swoje zdolności, może radzić sobie ze stresem w codziennym życiu, może wydajnie i owocnie pracować oraz jest w stanie wnieść wkład w życie danej wspólnoty”.

Stan psychiczny ludzi jest zdeterminowany wieloma czynnikami, w tym biologicznymi (np. genetycznymi, płciowymi), indywidualnymi (np. doświadczeniami osobistymi), rodzinnymi i społecznymi (np. wsparcie społeczne) oraz ekonomicznymi i środowiskowymi (np. status społeczny i warunki życia).

O znaczeniu zdrowia psychicznego dla człowieka mówi Preambuła ustawy z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego, określając zdrowie psychiczne jako „fundamentalne dobro osobiste człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa” obligując m.in. organy administracji samorządowej do zapewnienia ochrony zdrowia psychicznego.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. Nr 111, poz.535 z późn. zm.) ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. W działaniach na rzecz ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne. Według wymienionej wyżej ustawy ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań w zakresie:

1. promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym,
2. zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
3. kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

W przypadku samorządu gminnego ochrona zdrowia psychicznego polegać będzie przede wszystkim na realizacji celów głównych i szczegółowych z zakresu promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym oraz zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi pomocy i wsparcia społecznego.

Podstawę kreowania polityki zdrowotnej Gminy Raków stanowi m.in. **Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych** przyjęta Uchwałą Nr XXIV/143/2008 Rady Gminy Raków z dnia 15 grudnia 2008r.

Aktami prawnymi, stanowiącymi bezpośrednią podstawę opracowania **Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2013 – 2015** są:

- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 24, poz. 128).

Opracowując **Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2013 – 2015** uwzględniono również następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009r. Nr 175, poz.1362),
- ustawę z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn.zm.) określającą zadania własne gminy w zakresie zaspokojenia potrzeb wspólnoty z zakresu ochrony zdrowia,
- ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.)

oraz programy:

- Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2011 - 2015 - obejmujący zasięgiem obszar województwa świętokrzyskiego, którego głównym zadaniem jest wytyczenie kierunków działań w celu zapewnienia mieszkańcom województwa świętokrzyskiego wielosektorowej i komplementarnej opieki w zakresie zdrowia psychicznego,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Raków na lata 2011 – 2014.

Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2013 – 2015 składa się z 2-ch części:

- w pierwszej z powodu braku danych dotyczących stanu zdrowia mieszkańców gminy Raków przedstawiona została charakterystyka stanu zdrowia mieszkańców powiatu kieleckiego a także analiza czynników determinujących zdrowie jakimi są uwarunkowania demograficzne, czynniki ryzyka zdrowotnego oraz problemy zdrowotne.

Czynniki te stanowią podstawę do określenia potrzeb zdrowotnych populacji wymagających podjęcia działań zapobiegawczych, leczniczych, rehabilitacyjnych i socjalnych.

- w drugiej części, na podstawie analizy sytuacji zdrowotnej, zostały zdefiniowane cel główny oraz cele szczegółowe a także harmonogram działań.

Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2013 - 2015 jest ramowym ujęciem

potrzeb w zakresie organizacji i funkcjonowania opieki zdrowotnej i pomocy społecznej oraz innych form działalności na rzecz ochrony zdrowia psychicznego, które mogą być realizowane na terenie gminy przez samorząd gminy, podmioty lecznicze i organizacje pozarządowe.

Przy opracowaniu dokumentu wykorzystano dane statystyczne, opracowania oraz informacje uzyskane z:

- Głównego Urzędu Statystycznego,
- Gminnego Ośrodka Zdrowia w Rakowie,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rakowie,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego,
- Regionalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2011 – 2015.

Gminny zespół koordynujący realizację Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2013-2015 został powołany przez Wójta Gminy Raków Zarządzeniem Nr 29 z dnia 25 kwietnia 2012r. w sprawie powołania gminnego zespołu koordynującego realizację Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2013-2015.

Skład Zespołu:

1. Józef Kmak – kierownik Gminnego Ośrodka Zdrowia w Rakowie,
2. Jadwiga Milewicz – Zastępca Wójta Gminy Raków,
3. Teresa Jasińska – kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rakowie,
4. Nina Kozłowska – pedagog szkolny w Gimnazjum im. Jana Pawła II w Rakowie,
5. Karol Olsiński – przewodniczący Komisji Rady Gminy Raków,
6. Bożena Suchojad – dyrektor Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Rakowie,
7. Grzegorz Szewczyk – dyrektor Gimnazjum im. Jana Pawła II w Rakowie,
8. Paulina Szewczyk – opiekun świetlicy środowiskowej w Rakowie,
9. Marzena Kuczyńska – Prezes Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Rakowskiej.

Przewodniczącą Zespołu jest Pani Bożena Suchojad.

CZĘŚĆ I. DIAGNOZA STANU AKTUALNEGO W ZAKRESIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

1. DIAGNOZA ZJAWISKA ZABURZENIA PSYCHICZNEGO

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego osoby z zaburzeniami psychicznymi to osoby:

- chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne),
- upośledzone umysłowo,
- wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Podstawowym wskaźnikiem stanu zdrowia psychicznego Polaków jest rozpowszechnienie zaburzeń psychicznych rejestrowanych w placówkach psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym także związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych – alkoholu, narkotyków i leków.

Według danych Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego od roku 1990 wzrasta wskaźnik rejestrowanego rozpowszechnienia zaburzeń psychicznych zarówno w opiece ambulatoryjnej, jak i opiece stacjonarnej. W opiece ambulatoryjnej wystąpił wzrost wszystkich kategorii zaburzeń psychicznych typu psychotycznego i niepsychotycznego. Najwyższy wzrost wystąpił w przypadku zaburzeń spowodowanych używaniem substancji psychoaktywnych i zaburzeń spowodowanych używaniem alkoholu. Do wzrostu zachorowalności na zaburzenia psychiczne przyczyniają się również zmiany społeczno - ekonomiczne, których wynikiem jest pojawienie się nowych zagrożeń dla zdrowia psychicznego w postaci biedy, bezrobocia oraz braku poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, socjalnego i zdrowotnego.

2. Charakterystyka gminy Raków

Gmina Raków jest położona w południowej części powiatu kieleckiego ziemskiego. Zajmuje obszar o powierzchni 195 km² (19552 ha). Gminę tworzy 28 wsi sołeckich. Uwzględniając liczbę mieszkańców największym sołectwem jest Raków, a najmniejszym Papiernia.

Liczbę ludności w województwie świętokrzyskim i powiecie kieleckim przedstawia tabela Nr 1, w gminie Raków tabela Nr 2.

Tabela Nr 1 Liczba ludności w województwie świętokrzyskim i powiecie kieleckim w latach 2010 - 2011

Lp	Wyszczególnienie	Rok					
		2010			2011		
		Ogółem	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem	Mężczyzn	Kobiet
1.	Województwo świętokrzyskie	1.266.014	616.462	649.552	1.278.116	624.269	653.847
2.	Powiat kielecki	202.753	100.795	101.958	206.261	102.878	103.383

Opracowano na podstawie danych GUS

Tabela Nr 2 Liczba ludności w gminie Raków w latach 2009 - 2012

Lp	Rok	Liczba ludności		
		Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
1.	2009	3.042	2.950	5.992
2.	2010	3.035	2.937	5.972
3.	2011	3.010	2.920	5.930
4.	2012	2.987	2.914	5.901

Opracowano na podstawie danych ewidencji ludności

Ludność Gminy Raków wg danych ewidencji ludności na koniec roku 2012 wynosiła 5.901 mieszkańców, w tym 2.987 mężczyzn i 2.914 kobiet i w porównaniu do roku: 2011 zmalała o 29 osób, tj. o 0,48 %, 2010 zmalała o 71 osób, tj. o 1,2 %, 2009 zmalała o 91 osób, tj. o 1,51 %. W analizowanych okresach w większym stopniu zmniejszyła się liczba mężczyzn (o 1,8%) niż kobiet (o 1,22%).

Tabela Nr 3 Prognoza ludności w powiecie kieleckim do roku 2025

Rok	Wiek	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2011 w tym	0 - 85+	203.966	101.283	102.683
	65+	24.623	9.361	15.262
2012 w tym	0 - 85+	204.988	101.763	103.225
	65+	25.123	9.660	15.463
2013 w tym	0 - 85+	205.980	102.234	103.746
	65+	25.707	10.037	15.670
2014 w tym	0 - 85+	206.958	102.702	104.256
	65+	26.373	10.426	15.947
2015 w tym	0 - 85+	207.876	103.143	104.733
	65+	27.190	10.852	16.338

2016 w tym	0 - 85+	209.575	103.953	105.622
	65+	28.141	11.413	16.728
2017 w tym	0 - 85+	209.575	103.953	105.622
	65+	29.103	11.960	17.143
2018 w tym	0 - 85+	210.322	104.296	106.026
	65+	30.083	12.494	17.589
2019 w tym	0 - 85+	211.015	104.622	106.393
	65+	31.132	13.074	18.058
2020 w tym	0 - 85+	211.634	104.904	106.730
	65+	32.230	13.657	18.573
2021 w tym	0 - 85+	212.195	105.149	107.046
	65+	33.337	14.236	19.101
2022 w tym	0 - 85+	212.706	105.374	107.332
	65+	34.508	14.884	19.624
2023 w tym	0 - 85+	213.163	105.562	107.601
	65+	35.822	15.572	20.250
2024 w tym	0 - 85+	213.556	105.721	107.835
	65+	37.070	16.191	20.879
2025 w tym	0 - 85+	213.885	105.835	108.050
	65+	38.229	16.764	21.465

Opracowano na podstawie danych GUS

Analizując dane prognoz demograficznych dotyczące powiatu kieleckiego do roku 2025 zauważamy nieznaczny wzrost liczby ludności ogółem oraz wysoki odsetek ludności powyżej 65 roku życia w stosunku do ogółu (ok. 1/5). Sytuacja ta może w przyszłości mieć wpływ na zdrowie psychiczne mieszkańców powiatu kieleckiego, w tym również i mieszkańców naszej gminy.

Z powodu braku możliwości pozyskania danych dotyczących analizy struktury hospitalizacji psychiatrycznych mieszkańców gminy Raków, analiza struktury hospitalizacji psychiatrycznych przeprowadzona została na podstawie dostępnych danych dla województwa świętokrzyskiego. Liczbę hospitalizacji psychiatrycznych mieszkańców województwa świętokrzyskiego w latach 2009-2010 przedstawia tabela 4, a przyczyny hospitalizacji psychiatrycznych mieszkańców powiatu kieleckiego w roku 2010 obrazuje tabela 5.

Tabela 4 Liczba hospitalizacji psychiatrycznych mieszkańców województwa świętokrzyskiego w latach 2009-2010.

Lp.	Przyczyna hospitalizacji	Liczba hospitalizacji	
		2009	2010
1.	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia spowodowane użyciem alkoholu	3.778	4.156
2.	Schizofrenia	1.762	1.874
3.	Zaburzenia depresyjne	268	252
4.	Upośledzenie umysłowe lekkie	144	139
5.	Upośledzenie umysłowe umiarkowane	122	122
6.	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe	88	121
7.	Specyficzne zaburzenia osobowości	114	113
8.	Otępienie w chorobie Alzheimera	45	58
9.	Upośledzenie umysłowe znaczne	48	41
10.	Upośledzenie umysłowe głębokie	8	8
11.	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane przyjmowaniem substancji nasennych i uspakajających	13	9
12.	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem środków pobudzających, w tym kofeiny	4	7
13.	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia spowodowane używaniem opiatów	3	5
14.	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia spowodowane odurzaniem się lotnymi rozpuszczalnikami organicznymi	1	4
15.	Zaburzenia odżywiania	7	3

Opracowano na podstawie danych zawartych w Regionalnym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Świętokrzyskiego.

Tabela Nr 5 Przyczyny hospitalizacji psychiatrycznej mieszkańców powiatu kieleckiego w roku 2010

Lp.	Przyczyna hospitalizacji	Liczba hospitalizacji
1.	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia spowodowane użyciem alkoholu	848
2.	Schizofrenia	353
3.	Inne zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną	210
4.	Zaburzenia osobowości i zachowania spowodowane chorobą, uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu	89
5.	Upośledzenie umysłowe lekkie	31

6.	Upośledzenie umysłowe umiarkowane	31
7.	Upośledzenie umysłowe znaczne	26
8.	Zaburzenia depresyjne nawracające	24
9.	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe	17
10	Reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne	29

Opracowano na podstawie danych zawartych w Regionalnym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Świętokrzyskiego.

Analizując dane zawarte w tabelach 3 i 4 zauważamy, że podstawową przyczyną hospitalizacji pacjentów w szpitalach psychiatrycznych zarówno w roku 2009, jak i w roku 2010 były zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu. Drugą przyczyną była schizofrenia. Trzecią co do liczebności grupę stanowiły hospitalizacje spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną.

Tabela Nr 6 Liczba chorych leczonych w funkcjonujących w województwie świętokrzyskim oddziałach psychiatrycznych, poradniach zdrowia psychicznego, w poradniach i oddziałach odwykowych w latach 2009-2010

Lp.	Nazwa oddziału	Rok	
		2009	2010
1.	Oddziały psychiatryczne dla dorosłych	6.892	7.389
2.	Oddziały psychiatryczne dzienne	288	281
3.	Oddziały psychiatryczne dziecięce	211	228
4.	Poradnie zdrowia psychicznego	10.537	9.227
5.	Poradnie zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży	2.707	2.350
6.	Oddziały psychiatryczne odwykowe	2.963	2.917
7.	Poradnie odwykowe:		
	- leczeni z powodu uzależnienia od alkoholu	7.703	6.227
	- leczeni na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych	585	446

Opracowano na podstawie danych zawartych w Regionalnym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Świętokrzyskiego.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rakowie w latach 2009 – 2012 zgłosiła na leczenie odwykowe 88 osób uzależnionych od alkoholu. Liczbę zgłoszonych osób w poszczególnych latach przedstawia tabela 7.

Tabela 7 Liczba osób zgłoszonych na leczenie odwykowe w latach 2009- 2012

Liczba zgłoszonych osób	Rok			
	2009	2010	2011	2012
	21	26	17	24

Opracowano na podstawie danych GKRPA

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rakowie w latach 2009 -2012 z pomocy GOPS korzystało około 209 osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym 82 kobiety i 127 mężczyzn. Zauważa się wzrost klientów z zaburzeniami psychicznymi zgłaszających się do GOPS. Tendencja zwykła dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn. W ramach zadań realizowanych przez GOPS osoby te (o ile spełniają kryteria ustawowe), mają możliwość skorzystania z pomocy w postaci świadczeń pieniężnych i rzeczowych oraz pomocy instytucjonalnej.

Tabela Nr 8 Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi korzystających z pomocy GOPS

Lp.	Rok	Liczba osób (klientów GOPS) z zaburzeniami psychicznymi wg wieku														
		do 20 lat			od 20 do 35 lat			od 35 do 50 lat			od 50 do 65 lat			powyżej 65 lat		
		K	M	O	K	M	O	K	M	O	K	M	O	K	M	O
1.	2009	2	1	3	3	5	8	8	7	15	3	12	15	4	4	8
2.	2010	2	2	4	3	5	8	7	7	14	4	13	17	4	4	8
3.	2011	3	2	5	3	5	8	6	7	13	4	15	19	5	4	9
4.	2012	3	2	5	2	5	7	6	7	13	4	15	19	6	5	11

Źródło: Opracowano na podstawie danych GOPS w Rakowie

Jak wynika z analizy tabeli Nr 8 najliczniejszą grupę osób z zaburzeniami psychicznymi stanowią osoby w przedziale wiekowym 50 – 65 lat (70 osób) oraz w przedziale wiekowym 35 – 50 lat (55 osób). Najmniej osób z zaburzeniami psychicznymi znajduje się w grupie wiekowej do lat 20.

Na terenie gminy Raków odnotowano również przypadki samobójstw i prób samobójczych.

Z danych Komisariatu Policji w Rakowie wynika, że w latach 2009 – 2012 popełniono 3 samobójstwa oraz 2 próby samobójcze – tabela 9

Tabela 9 Samobójstwa i próby samobójcze w gminie Raków w latach 2009 - 2012

Lp.	Wyszczególnienie	Rok			
		2009	2010	2011	2012
1.	Liczba popełnionych samobójstw	-	1	1	1
2.	Liczba prób samobójczych	1	1	-	-

Opracowano na podstawie danych Komisariatu Policji w Rakowie

Cele i zadania

Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego do 2015 roku określa kierunki działań mających na celu ograniczenie występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego mieszkańców Gminy Raków oraz poprawę jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskiego otoczenia.

Główne cele programu to:

1. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.
2. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

Cele szczegółowe w zakresie promocji zdrowia psychicznego zapobiegania zaburzeniom psychicznym:

- 1.1. Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.
- 1.2. Zapobieganie zaburzeniom psychicznym.
- 1.3. Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 1.4. Organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.

Cele szczegółowe w zakresie zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym:

- 2.1. Upowszechnianie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej.
- 2.2. Upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.
- 2.3. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 2.4. Skoordynowanie różnych form opieki i pomocy.

Harmonogram działań

Nazwa działania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
<p>Prowadzenie kampanii informacyjnych: -o zagrożeniach dla zdrowia psychicznego, zgodnie z potrzebami i aktualną sytuacją zdrowotną, - mających na celu wywołanie postaw zrozumienia i akceptacji dla chorych z zaburzeniami psychicznymi i przeciwdziałanie dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>	<p>Gminy Ośrodek Zdrowia w Rakowie, placówki oświatowe</p>	<p>2013 - 2015</p>
<p>Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych.</p>	<p>placówki oświatowe, GKRPA</p>	<p>2013 - 2015</p>
<p>Prowadzenie działań skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych promujących styl życia korzystny dla zdrowia psychicznego.</p>	<p>placówki oświatowe (szkoły, świetlice, biblioteki)</p>	<p>2013 -2015</p>
<p>Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz zdrowia psychicznego.</p>	<p>Urząd Gminy</p>	<p>2013 -2015</p>
<p>Wprowadzenie wczesnej diagnostyki zaburzeń psychicznych i interwencji na terenie gminy. Szkolenie pracowników (nauczycieli) w zakresie wczesnego rozpoznawania zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży oraz postępowania z osobami zaburzonymi.</p>	<p>GOPS, GOZ, Dyrektorzy szkół</p>	<p>2013 - 2015</p>
<p>Współpraca instytucji oraz organizacji pozarządowych i innych podmiotów na rzecz integracji. Organizowanie uroczystości i innych spotkań o charakterze integracyjnym.</p>	<p>CKFIRL, Urząd Gminy, placówki oświatowe</p>	<p>2013 -2015</p>
<p>Współpraca z instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami pracującymi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, osób których zdrowie psychiczne jest lub może być zagrożone. Udzielanie wsparcia w sytuacjach kryzysowych.</p>	<p>GOPS, GKRPA, GZI, Policja</p>	<p>2013 - 2015</p>
<p>Utworzenie lokalnego punktu pomocy kryzysowej oferującego poradnictwo i pomoc w stanach kryzysu zagrażającego zdrowiu psychicznemu.</p>	<p>Urząd Gminy, Policja, Parafia Rzymsko-Katolicka w Rakowie</p>	<p>2013</p>
<p>Zwiększenie dostępności do świadczeń zdrowotnych z zakresu porad psychologicznych i psychiatrycznych.</p>	<p>GOZ</p>	<p>2013</p>
<p>Wspieranie samopomocowych inicjatyw pacjentów, ich rodzin i organizacji pozarządowych, służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>	<p>GOPS</p>	<p>2013 - 2015</p>
<p>Współpraca z instytucjami w szczególności z Powiatowym Urzędem Pracy w Kielcach w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>	<p>Urząd Gminy, GOPS</p>	<p>2013 - 2015</p>

Wskaźniki monitoringu.

1. Liczba przeprowadzonych działań informacyjno – promocyjnych.
2. Liczba osób objętych poszczególnymi działaniami i korzystających z poszczególnych form wsparcia.

Źródła finansowania:

1. Środki własne gminy.
2. Środki własne realizatorów zadań.
3. Środki pozyskane z projektów i programów.

Podmioty uczestniczące:

1. Gminny Ośrodek Zdrowia w Rakowie.
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rakowie.
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
4. Gminny Zespół Interdyscyplinarny.
5. Komisariat Policji w Rakowie.
6. Szkoły Podstawowe w: Rakowie, Bardzie, Szumsku i Ociesękach, Gimnazjum im. Jana Pawła II w Rakowie,
7. Urząd Gminy w Rakowie.
8. Świetlice wiejskie w Rakowie i w Chańczy.
9. Gminna Biblioteka Publiczna w Rakowie wraz z Filią w Szumsku.
10. Organizacje pozarządowe i społeczne działające na terenie gminy.